

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.360/2018/8.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke
. Gáspár Mónika előadó bíró
. Szabó Klára bíró

Az I. rendű felperes:
A II. rendű felperes:
A III. rendű felperes:
A IV. rendű felperes:
Az V. rendű felperes:
A VI. rendű felperes:
A VII. rendű felperes:
A VIII. rendű felperes:
A IX. rendű felperes:
A X. rendű felperes:
A XI. rendű felperes:
A XII. rendű felperes:
A XIII. rendű felperes:
A XIV. rendű felperes:
A XV. rendű felperes:
A XVI. rendű felperes:
A XVII. rendű felperes:
A XVIII. rendű felperes:
A XIX. rendű felperes:
A XX. rendű felperes:
A XXI. rendű felperes:
A XXII. rendű felperes:
A XXIII. rendű felperes:
A XXIV. rendű felperes:
A XXV. rendű felperes:
A XXVI. rendű felperes:
A XXVII. rendű felperes:
A XXVIII. rendű felperes:
A XXIX. rendű felperes:

A XXX. rendű felperes:
A XXXI. rendű felperes:
A XXXII. rendű felperes:

A XXXIII. rendű felperes:

A XXXIV. rendű felperes:
A XXXV. rendű felperes:
A XXXVI. rendű felperes:
A XXXVII. rendű felperes:
A XXXVIII. rendű felperes:
A XXXIX. rendű felperes:
A XL. rendű felperes:
A XLI. rendű felperes:
A XLII. rendű felperes:
A XLIII. rendű felperes:
A XLIV. rendű felperes:
A XLV. rendű felperes:
A XLVI. rendű felperes:
A XLVII. rendű felperes:
A XLVIII. rendű felperes:
A XLIX. rendű felperes:
Az L. rendű felperes:
Az LI. rendű felperes:
Az LII. rendű felperes:
Az LIII. rendű felperes:
Az LIV. rendű felperes:
Az LV. rendű felperes:
Az LVI. rendű felperes:
Az LVII. rendű felperes:
Az LVIII. rendű felperes:
Az LIX. rendű felperes:
A LX. rendű felperes
A LXI. rendű felperes:
A LXII. rendű felperes:
A LXIII. rendű felperes
A LXIV. rendű felperes:
A LXV. rendű felperes:
A LXVI. rendű felperes:
A LXVII. rendű felperes:
A LXVIII. rendű felperes:
A LXIX. rendű felperes:
A LXX. rendű felperes:
A LXXI. rendű felperes:
A LXXII. rendű felperes:
A LXXIII. rendű felperes:
A LXXIV. rendű felperes:
A LXXV. rendű felperes:
A LXXVI. rendű felperes:
A LXXVII. rendű felperes:
A LXXVIII. rendű felperes:
A LXXIX. rendű felperes:
A LXXX. rendű felperes:
A LXXXI. rendű felperes:
A LXXXII. rendű felperes:

ALXXXIII. rendű felperes:
A LXXXIV. rendű felperes:
A LXXXV. rendű felperes:
A LXXXVI. rendű felperes:

A LXXXVII. rendű felperes:
A LXLXII.rendű felperes
A LXXXIX. rendű felperes:

A XC. rendű felperes:
A XCI. rendű felperes:
A XCII. rendű felperes:
A XCIII. rendű felperes:
A XCIV. rendű felperes:
A XCV. rendű felperes:
A XCVI. rendű felperes:
A XCVII. rendű felperes:
A XCVIII. rendű felperes:

A XCIX. rendű felperes:
C.rendű felperes
CI.rendű felperes

A CII. rendű felperes:
A CIII. rendű felperes:

A CIV. rendű felperes:
A CV. rendű felperes:

A CVI. rendű felperes:
A CVLXXX.rendű felperes
A CVIII. rendű felperes:
A CIX. rendű felperes:
A CX. rendű felperes:
A CXI. rendű felperes:
A CXII. rendű felperes:
A CXIII. rendű felperes:
A CXIV. rendű felperes:
A CXV. rendű felperes:
A CXVI. rendű felperes:
A CXVII. rendű felperes:
A CXVIII. rendű felperes:
A CXIX. rendű felperes:
A CXX. rendű felperes:
A CXXI. rendű felperes:
A CXXII. rendű felperes:
A CXXIII. rendű felperes:
A CXXIV. rendű felperes:
A CXXV. rendű felperes:

A CXXVI. rendű felperes:
A CXXVII. rendű felperes:
A CXXVIII. rendű felperes:
A CXXIX. rendű felperes:
A CXXX. rendű felperes:
A CXXXI. rendű felperes:
A CXXXII. rendű felperes:
A CXXXIII. rendű felperes:
A CXXXIV. rendű felperes:
A CXXXV. rendű felperes
A CXXXVI. rendű felperes:
A CXXXVII. rendű felperes:
A CXXXVIII. rendű felperes:
A CXXXIX. rendű felperes:
A CXL. rendű felperes:
A CXLI. rendű felperes:
A CXLII. rendű felperes:
A CXLIII. rendű felperes:
A CXLIV. rendű felperes:
A CXLV. rendű felperes:
CXLVI. rendű felperes:
A CXLVII. rendű felperes:
A CXLVIII. rendű felperes:
A CXLIX. rendű felperes:
A CL. rendű felperes:
A CLI. rendű felperes:
A CLII. rendű felperes:
A CLIII. rendű felperes:
A CLIV. rendű felperes:
A CLV. rendű felperes:
A CLVI. rendű felperes:
A CLVII. rendű felperes:
A CLVIII. rendű felperes:
A CLIX. rendű felperes:
A CLX. rendű felperes:
A CLXI. rendű felperes:
A CLXII. rendű felperes:
A CLXIII. rendű felperes:
A CLXIV. rendű felperes:
A CLXV. rendű felperes:
A CLXVI. rendű felperes:
A CLXVII. rendű felperes:
CLXVIII. rendű felperes:
A CLXIX. rendű felperes:
A CLXX. rendű felperes:
A CLXXI. rendű felperes:
A CLXXII. rendű felperes:
A CLXXIII. rendű felperes:
A CLXXIV. rendű felperes:

A CLXXV. rendű felperes:
A CLXXVI. rendű felperes:
A CLXXVII. rendű felperes:
A CLXXVIII. rendű felperes:
A CLXXIX. rendű felperes:
A CLXXX. rendű felperes:
A CLXXXI. rendű felperes:
A CLXXXII. rendű felperes:
A CLXXXIII. rendű felperes:
A CLXXXIV. rendű felperes:
A CLXXXV. rendű felperes:
A CLXXXVI. rendű felperes:
A CLXXXVII. rendű felperes:
A CLXXXVIII. rendű felperes:
A CLXXXIX. rendű felperes:
A CXC. rendű felperes:
A CXCI. rendű felperes:
A CXCII. rendű felperes:
A CXCIII. rendű felperes:
A CXCIV. rendű felperes:
A CXCV. rendű felperes:
A CXCVI. rendű felperes:
A CXCVII. rendű felperes:
A CXCVIII. rendű felperes:
A CXCIX. rendű felperes:
A CC. rendű felperes:
A CCI. rendű felperes:
A CCII. rendű felperes:
A CCIII. rendű felperes:
A CCIV. rendű felperes:
A CCV. rendű felperes:
A CCVI. rendű felperes:
A CCVII. rendű felperes:
A CCVIII. rendű felperes:
A CCIX. rendű felperes:
A CCX. rendű felperes:
A CCXI. rendű felperes:
A CCXII. rendű felperes:
A CCXIII. rendű felperes:
A CCXIV. rendű felperes:
A CCXV. rendű felperes:
A CCXVI. rendű felperes:
A CCXVII. rendű felperes:
A CCXVIII. rendű felperes:
A CCXIX. rendű felperes:
A CCXX. rendű felperes:
A CCXXI. rendű felperes:
A CCXXII. rendű felperes:
A CCXXIII. rendű felperes:

A CCXXIV. rendű felperes:
A CCXXV. rendű felperes:
A CCXXVI. rendű felperes:
A CCXXVII. rendű felperes:
CCXXVIII. rendű felperes:
CCXXIX. rendű felperes:
A CCXXX. rendű felperes:
A CCXXXI. rendű felperes:
A CCXXXII. rendű felperes:
A CCXXXIII. rendű felperes:
A CCXXXIV. rendű felperes:
A CCXXXV. rendű felperes:
A CCXXXVI. rendű felperes:
A CCXXXVII. rendű felperes:
ACCXXXVIII. rendű felperes:
A CCXXXIX. rendű felperes:
A CCXL. rendű felperes:
A CCXLI. rendű felperes:
A CCXLII. rendű felperes:
A CCXLIII. rendű felperes:
A CCXLIV. rendű felperes:
A CCXLV. rendű felperes:
A CCXLVI. rendű felperes:
A CCXLVII. rendű felperes:
A CCXLVIII. rendű felperes:
A CCXLIX. rendű felperes:
A CCL. rendű felperes:
A CCLI. rendű felperes:
A CCLII. rendű felperes:
A CCLIII. rendű felperes:
A CCLIV. rendű felperes:
A CCLV. rendű felperes:
A CCLVI. rendű felperes:
A CCLVII. rendű felperes:
A CCLVIII. rendű felperes:
A CCLIX. rendű felperes:
A CCLX. rendű felperes:
A CCLXI. rendű felperes:
A CCLXII. rendű felperes:
A CCLXIII. rendű felperes:
A CCLXIV. rendű felperes:
A CCLXV. rendű felperes:
A CCLXVI. rendű felperes:
A CCLXVII. rendű felperes:
A CCLXVIII. rendű felperes:
A CCLXIX. rendű felperes:
A CCLXX. rendű felperes:
A CCLXXI. rendű felperes:
A CCLXXII. rendű felperes:

A CCLXXIII. rendű felperes:
A CCLXXIV. rendű felperes:
A CCLXXV. rendű felperes:
A CCLXXVI. rendű felperes:
A CCLXXVII. rendű felperes:
A CCLXXVIII. rendű felperes:
A CCLXXIX. rendű felperes:
A CCLXXX. rendű felperes:
A CCLXXXI. rendű felperes:
A CCLXXXII. rendű felperes:
A CCLXXXIII. rendű felperes:
A CCLXXXIV. rendű felperes:
A CCLXXXV. rendű felperes:
A CCLXXXVI. rendű felperes:

Az I-CL. rendű felperések képviselői: Dr. Somló Katalin Ügyvédi Iroda
Budapesti 5000. Ügyvédi Iroda
dr. Galambos Tamás Ügyvédi Iroda

A CLI-CCLXI. rendű felperések képviselője: Dr. Somló Katalin Ügyvédi Iroda

A CCLXII-CCLXXXVI. rendű felperések képviselője: Budapesti 5000. Ügyvédi Iroda (
Dr. Galambos Tamás Ügyvédi Iroda

Az alperes: Magyar Állam

Az alperes képviselője: Holczer, Jákó és Boross Ügyvédi Iroda

A per tárgya: **tag felelősségének megállapítása**

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért **jogerős határozat száma:**

Fővárosi Ítéltábla 15.Gf.40.611/2017/12/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság **neve és határozatának száma:**

Fővárosi Törvényszék 23.G.41.739/2013/125. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet részítéletnek tekinti, az elsőfokú ítéletet helybenhagyó és a másodfokú perköltség viselésére

vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletnek az I-CCXIII. rendű és a CCXV-CCLXXXVI. rendű felperesek keresetének helyt adó, valamint az alperest elsőfokú perköltségben marasztaló rendelkezését megváltoztatja, és a keresetet ebben a részében elutasítja.

Kötelezi az I-CCXIII. rendű és a CCXV-CCLXXXVI. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az államnak - felhívásra - szintén egyetemlegesen 48.000 (negyvennyolcezer) forint le nem rótt fellebbezési és 70.000 (hetvenezer) forint **felülvizsgálati eljárási illetéket**.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A 2012. február 14-i kezdő időponttal felszámolás alá került **M.a** továbbiakban: adós gazdálkodó szervezet) a Magyar Légiközlekedési Vállalat jogutódjaként címe 6992-ben. Az állami vagyon értékesítésére létrehozott Állami Vagyonügynökség, majd az ÁPV Zrt. részvényesként 1999-ben 96,842%-os, 2001-ben 97,923%-os, 2003-tól 99,95%-os tulajdonosi részesedéssel bírt az adós gazdálkodó szervezetben.
- [2] Az adós állami tulajdonban levő (99,95%-os) részesedésének értékesítésére 2004-2005. között kiírt pályázatok nem vezettek eredményre.
- [3] 2005-ben az adós kiszervezte a földi kiszolgálási, fél címe 6evékenységet, értékesítette az üzemanyag üzletágot és a Heathrow slot-ját is.
- [4] Az Állami Számvevőszék (a továbbiakban: ÁSZ) 2006. évi jelentése az ÁPV Zrt. működésével kapcsolatban tartalmazta többek között, hogy az adós likviditása, eladósodottsága folyamatosan romlott, veszteséges gazdálkodásának oka a strukturális hiányosságok, a versenykörnyezetnek nem megfelelő működési hatékonyság fenntartása, a hosszú távú járatok üzemi vesztesége, az informatikai rendszer elavultsága, illetve a létszámfelesleg csökkentésének elmaradása volt.
- [5] Az ÁPV Zrt. újabb privatizációs eljárás eredményeként 2007. február 23-án értékesítette az adós jegyzett tőkéjének 99,95%-át megtestesítő részvénycsomagot a legkedvezőbb ajánlatot nyújtó **A.** Zrt. részére, amelynek 49%-ban külföldi (**B.A.**), 51%-ban magyar magánszemélyek voltak a tulajdonosai. A privatizációs szerződésben a vevő vállalta 2008. december 31-ig 50.000.000 euró tőkeemelés végrehajtását, továbbá az adósnak a **EB** Bank, valamint a K&H Bank felé fennálló hitelei visszafizetését 2007. december 31-ig, hiteltörlesztési bankgarancia fedezete mellett. Az adósnak a Magyar Fejlesztési Bank felé fennálló hiteltartozását (76 millió Ft) -

azonos értékű eszközátruházás mellett (kerozinvezeték) - átvállalta az újonnan megalapított **M. V. Kft.**.

- [6] Az adós 2006. üzleti évi beszámolójának adatai szerint saját tőkéje -5.073.208e Ft, mérleg szerinti eredménye -10.852.587e Ft, fizetőképességi mutatója 0,62%, eladósodottságának foka 102,86% volt. 2007. évre az adós saját tőkéje - az új tulajdonos által végrehajtott tőkerendezés eredményeként - emelkedett, az évet a vállalkozási szintű veszteséges működés ellenére, a rendkívüli bevételek miatt nyereséggel zárta. A 2008. üzleti évre az adós saját tőkéje ismét negatív előjelűvé vált, 2009-től az adós szokásos működéséből eredő veszteség növekedett, értékesítési árbevétele, likviditása folyamatosan romlott.
- [7] Időközben az **A. Zrt.** tagjává, ezáltal az adós közvetett tulajdonosává vált a **V.bank**.
- [8] Az adós 2009-ben adásvételi szerződést kötött az MNV Zrt.-vel leányvállalata, a **M.G.H.** értékesítésére. Az adásvételi szerződés nem lépett hatályba, a vevő részéről megfizetett előleget, kamatait az adós nem fizette vissza.
- [9] A magyar adóhatóság 2007. és 2010 márciusa között több adó- és társadalombiztosítási járulék tekintetében halasztást engedélyezett az adósnak fizetési kötelezettsége teljesítésére.
- [10] A 2007. február 23-i privatizációs szerződésben vállalt hiteltörlesztési kötelezettségét az **A. Zrt.** nem teljesítette, 2010-ig nem járt eredménnyel a kötelezettsége biztosítékaul adott bankgarancia lehívása sem a garantőr **V.bank**tól (32.000.000 euró). Az adós 2007. évben - **B.A.** eljárásával - felülgarantálta, visszaterhelte az adósra a **V.bank** által nyújtott bankgaranciát. A **V.bank** a tőle lehívott bankgaranciát viszontgaranciaként az adóstól lehívta, és mivel azt az adós teljesíteni nem tudta, hitelt nyújtott számára.
- [11] Az adós finanszírozására 2010-ben a **V.bank** tulajdonosként, stratégiai befektetőként nem volt hajlandó.
- [12] Az adós pénzügyi helyzetének megoldására 2010. február 26-án az adós, a **V.bank**, az **A. Zrt.**, az MNV Zrt., valamint ellenjegyzőként az alperes megállapodást kötöttek (a továbbiakban: ötoldalú megállapodás) az adós fenntartása és átalakításának biztosítása érdekében, amelynek eredményeként az alperes 94,6%-os ismét tulajdonosává vált az adósnak. Az ötoldalú megállapodás rendelkezett 25,4 milliárd Ft összegű tőkeemelésről, egyrészt pénzbeli hozzájárulásból (20,7 milliárd Ft), másfelől a **M.G.H.** megvásárlásához fizetett előleg, annak kamata (4,7 milliárd Ft) tőkévé alakításával. Az ötoldalú megállapodás eredményeként sor került az adós és az **A. Zrt.** közötti hitelszerződések módosítására, a tőkejuttatással az adós teljesíteni tudta adótartozását, az apporttal korábbi tartozása került rendezésre, likviditási problémái - átmenetileg - rendeződtek. A megállapodás kitért arra is, hogy az MNV Zrt.-nek feladata az adós tekintetében megmentési és szerkezetátalakítási terv készítése a nehézséggel küzdő cégek megmentését és átalakítását célzó állami támogatásokról szóló

2004/C244/02 számú közösségi iránymutatásnak (a továbbiakban: közösségi iránymutatás) megfelelően.

- [13] Az alperes nevében tulajdonosi jogokat gyakorló MNV Zrt. részvényesként bejegyzésre került az adós cégjegyzékébe 2010. április 26-ával (az **A.** Zrt. részvényesi adatai egyidejű törlésével), egyúttal az is, hogy szavazati joga minősített többségű befolyást biztosít.
- [14] A megmentési és szerkezetátalakítási tervhez a stratégiai terv kidolgozására külső, a **R.B.** tanácsadó cég kapott megbízást. Az általa 2010 tavaszán elkészített ún. Harbor-terv három javaslatot tartalmazott a magyar légiközlekedés modelljére 2010-2012. évekre.
- [15] Az adós 2010. május 28-i közgyűlése elfogadta a társaság hároméves, 2010-2012. évekre vonatkozó stratégiai tervét, ami az iparági tanácsadó által készített megmentési és szerkezetátalakítási terven alapult.
- [16] Az alperes több ízben nyújtott kölcsönt az adós számára fizetési nehézségei miatt: 2010. április-július hónapokban három évre 9,2 milliárd Ft összegben. 2010 szeptemberében az előző kölcsönt - kamatával emelt 9,4 milliárd Ft összegben - tőkévé alakította, további 5,3 milliárd Ft-tal megemelte az adós tőkéjét, amellyel az állami tulajdon 96,5%-ra emelkedett, és ismét kölcsönt nyújtott részére 5,7 milliárd Ft összegben.
- [17] Az Európai Unió Bizottsága (a továbbiakban: Bizottság) előtt bejelentésre 2010 márciusában eljárás indult az adósnak nyújtott állami támogatások vizsgálatára. A Bizottság a 2012. január 9-i határozatában 2003-tól kezdődően összesen nyolc intézkedéssel kapcsolatban állapította meg az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerint az adós tiltott állami támogatását. Idetartozott többek között az adós javára adófizetésre adott halasztás, a 2010. februári tőkeemelés 25,4 milliárd Ft-tal, a 2010. évi 9,2 milliárd Ft összegű kölcsön, annak tőkévé alakítása 9,4 milliárd Ft összegben, a 2010. szeptemberi további tőkeemelés és tulajdonosi kölcsön. A határozat kimondta, hogy az alperesnek kamatával együtt vissza kell fizettetnie a kedvezményezett adóssal a részére nyújtott támogatást.
- [18] Az adós 2010. május 28-án elfogadott három éves üzleti terve 2011-re nem volt tartható, az MNV Zrt. az adós 2010. december 8-i, 2011. január 6-i rendkívüli közgyűlésein új üzleti terv elkészítését, a 2011. február 10-i rendkívüli közgyűlésen pedig 2011. május 31-ig a stratégiai terv aktualizálását kérte 2011-2013. évekre az adós igazgatóságától.
- [19] Az adós 2011. március 25-i közgyűlésén az alperes képviselője nem szavazta meg az átdolgozott 2011. évi üzleti tervet, a 2011. május 25-én aktualizált üzleti tervet a 2011. június 24-i közgyűlés nem tárgyalta, sem a 2011. november 18-i, december 21-i rendkívüli közgyűlések.
- [20] Az adós a felszámolására 2012. február 1-jén benyújtott kérelemre indult eljárásban 2012. február 14-i kezdő időponttal felszámolás alá került.

- [21] A felperesek az adós munkavállalói voltak, hitelezői igényüket a felszámoló a) kategóriában nyilvántartásba vette, amelyet a Bérgarancia Alap támogatásából, illetve az adós vagyonának értékesítéséből részben kiegyenlített.

A felperesek keresete és az alperes ellenkérelme

- [22] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes korlátlan és teljes felelősséggel tartozik az adós felszámolási eljárása során a vagyona által nem fedezett hitelezői igények kielégítéséért a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 63. § (2) bekezdése alapján.
- [23] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú bíróság határozata

- [24] Az elsőfokú bíróság - kijavított - ítéletével megállapította az alperes felelősségét a felpereseknek az adós elleni felszámolási eljárásban nyilvántartott, a határozatban tételesen megjelölt összegben kiegyenlítetlen hitelezői követeléseivel kapcsolatában.
- [25] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a CCXIV. rendű felperes vonatkozásában hatályon kívül helyezte, e körben az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [26] A jogerős ítélet elsőként a keresetindítást megelőzően elhunyt CCXIV. rendű felperes vonatkozásában rögzítette a hatályon kívül helyezés okát a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 3. § (1)-(2) bekezdései, 252. § (2) bekezdése rendelkezésében.
- [27] A többi felperes vonatkozásában érdemben felülbírált elsőfokú ítélettel kapcsolatban - a perköltségre és a késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezések megalapozottságát követően - abban foglalt állást a másodfokú bíróság, hogy a felperesek nem alkottak az rPp. 51. § a) pontja alá tartozó egységes pertársaságot, ez azonban nem indokolta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, a tárgyalás megismétlését.
- [28] A jogerős ítélet rögzítette, hogy az alperes fellebbezésében foglaltakkal szemben a 2007. február 23-a és 2010. február 26-a közötti időszakra, illetve magatartásra - amikor tehát az alperes nem volt többségi tulajdonosa az adósnak - az elsőfokú ítélet nem állapította meg az alperes felelősségét. Osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet álláspontját az elévülési kifogással kapcsolatban, amelyet az alperes a 2007. február 23-át megelőző magatartása vonatkozásában terjesztett elő. A Cstv. 63. § (2) bekezdésének alkalmazása során az elévülés szempontjából ugyanis nem a tagi magatartás tanúsításának, hanem a kár bekövetkezésének ideje volt jelentős [Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 326. § (1) bekezdés]. Vizsgálható volt ezért a perben minden olyan, az uralkodó tagsági jogviszony

alatt kifejtett - akár a felszámolást öt évvel megelőző - magatartás, amely az adós felszámolásához vezető hátrányos üzletpolitikának megfelelt. Megalapozatlannak találta a másodfokú bíróság az alperes hivatkozását arra is, hogy felelőssége kizárólag az uralmi helyzetben levő részvényesként okozott vagyonszerzés erejéig állapítható meg. Hangsúlyozta, hogy a Cstv. 63. § (2) bekezdése minden olyan adósi kötelezettség teljesítését a tagra hárítja, amelynek kielégítését az adós vagyona a felszámolási eljárásban nem fedezi. A felelősség arányosságának kérdése jelen ügyben azért sem merült fel, mert a pernek nem volt tárgya több egymást követő tag felelőssége. Az alperesnek a „visszaprivatizációtól” kezdődően az adós fizetéseképtelensége megállapításáig húzódó hátrányos üzletpolitikája önmagában is tartósnak minősült, mivel magán viselte a folyamatosság és időbeli huzamosság jegyeit.

[29] Az ítélet tábla kitért rá, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok szabad mérlegelése elvének megfelelően, indokolási kötelezettsége teljesítésével bírálta el a keresetet [rPp. 3. § (5), 206. § (1), 221. § (1) bekezdés], tételes magyarázatát adta annak is, hogy miért nem fogadta el az alperes ellenkérelme alapjául felhozott indokokat.

[30] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes akkor védekezhetett volna eredményesen a társaság megmentésének szándékával, amennyiben az ötoldalú megállapodást követően késedelem nélkül megkezdte egy hosszú távú életképesség megteremtésére alkalmas megmentési és szerkezetátalakítási modell megvalósítását. Az alperes ehelyett nemcsak pusztán valódi megoldást nem jelentő támogatásokat nyújtott, hanem tiltott állami támogatásban is részesítette az adóst, úgy, hogy tudnia kellett, az magában hordozza az elmarasztalás veszélyét az Európai Unió Bizottsága részéről. Az alperes tisztában volt a támogatás nyújtásának feltételeivel a közösségi iránymutatás szerint, azaz azzal, hogy nemcsak megmentési célú, de szerkezetátalakítási tervre is szükség van. A Cstv. 63. § (2) bekezdése alapján nem önmagában a vagyonszerzés okozása a szankcionált magatartás, hanem a tartósan hátrányos üzletpolitika, amelynek következménye a vagyonszerzés. Az alperes felelősségének vizsgálata szempontjából ezért közömbös volt, hogy az adós nehéz helyzete 2006 előtt is fennállt, és annak sem volt jelentősége, hogy 2010-ben is veszteséges volt. Az alperes többségi befolyással rendelkező tulajdonosként az adós gazdasági helyzetével tisztában volt, felelősségét az alapozta meg, hogy nem tette meg a negatív folyamatokat megállító, megfordító beavatkozásokat. A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 22. § (1) bekezdése alapján az alperes 2010. évben bekövetkezett uralmi helyzetét közhiteles cégnyilvánartartás igazolta, az alperes ennek ellenkezőjére megalapozatlanul hivatkozott a perben. Az alperes felelősségének kimentéséhez nem volt elfogadható, hogy a tiltott állami támogatás visszafizetése elrendelésével nem került

nehezebb helyzetbe az adós, sem pedig az, hogy 2010-ben a társaság megmentésére - az állami támogatásokon kívül - más lehetőség nem volt. Az alperes konszernjogi felelősségét nem az alapozta meg, hogy a 2010-ben nyújtott tiltott állami támogatással fizetéseképtelen helyzetbe sodorta az adóst, hanem az, hogy alkalmatlan és tiltott mivolta miatt a soron kívüli visszafizetési kötelezettség magas fokú kockázatát magában rejtő támogatás helyett nem állította meg az adós sodródását az uniós iránymutatások követelményeit is kielégítő, távlatokra építő megmentési és szerkezetátalakítási terv bevezetésével. Megjegyezte végül a másodfokú bíróság, hogy a lefolytatott bizonyítás eredményeként elviekben 2010-ben lehetséges volt az adós talpraállítása felelős stratégiai terv kiválasztásával, amelynek realitását más európai nemzeti légitársaságok esete kellően példázza.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [31] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperesek keresetének elutasítását kérte.
- [32] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet sérti az rPp. 213. § (2) bekezdését, 51. § a) és b) pontját, a Cstv. 63. § (2) bekezdését, az rPtk. 339. §-át, valamint az rPp. 206. §-át.
- [33] A megjelölt eljárási jogszabálysértések alapjául kifejtette, hogy az ítélet tábla a CCXIV. rendű felperes vonatkozásában hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság döntését, ezért az ügyben részítéletnek volt helye [rPp. 213. § (2) bekezdés]. Kifogásolta, hogy fellebbezését abban a részében, ami a felperesi pertársaság jellegére vonatkozott az rPp. 51. § a) és b) pontja alapján, az ítélet tábla osztotta ugyan, amikor rögzítette, hogy a felperesi pertársaság egyszerű pertársaság, azonban mégsem vonta le a szükséges jogkövetkezményeket, nem állapította meg a helyes illetékösszeget és új eljárásra sem adott utasítást. Előadta, hogy az elsőfokú eljárásban hét ügy került egyesítésre, a felperesek ügyenként rótták le a meg nem határozható perérték után számított kereseti illetéket, az egyszerű pertársaság szabályai miatt azonban valamennyi felperesnek egyenként kellett volna teljesítenie illetékfizetési kötelezettségét.
- [34] Érdemben kifejtette, hogy a jogerős ítélet a Cstv. 63. § (2) bekezdése, az rPtk. 339. §-a, az rPp. 206. §-a megsértésével, az irányadó bírósági gyakorlattal szemben foglalt állást az alperes konszernjogi felelősségéről, annak valamennyi eleméről. Tévesen és jogszabálysértően értelmezték az ügyben eljáró bíróságok a hátrányos üzletpolitika fogalmát, elmulasztották az alperesi magatartás felróhatóságának vizsgálatát, a kimentési okok mérlegelését, jogszabálysértő az okozati összefüggésre levont következtetésük is. A jogerős ítélet egyértelmű indokolás nélkül, de lényegében a 2010. évi reprivatizáció utáni alperesi magatartást tekintette hátrányos üzletpolitikának, amellyel kétéves időszakot tekintett tartósnak, jogellenes magatartásnak pedig azt, hogy az alperes nem valósította meg az adós korábbi tagja felé vállalt

szerkezetátalakítási programot. Levezette, hogy a hátrányos üzletpolitika fogalmát, a felelősségátvitel feltételrendszerét a bírósági gyakorlat dolgozta ki a megjelölt eseti döntések szerint. Az az ítéleti megállapítás, miszerint a szerkezetátalakítási terv hiánya okozta a felszámolási helyzethez vezető vagyoncsökkenést, ellentétes a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.042/2017/7. számú ítéletével is. A jogerős ítélet az értékelés alá vont mulasztással összefüggésben iratellenesen és polgári jogi szempontból értelmezhetetlenül állítja, hogy elviekben 2010-ben is lehetséges volt az adós talpraállítása, amellyel arra is utal, hogy a sikertelen megmentési kísérlet vezetett a felszámolási eljárás megindításához. A perben kirendelt szakértő véleményével szemben, amely szerint az adósnak 2010-ben nem volt részletes üzleti terve, és ez közrejátszhatott a fizetésképtelenségi helyzetben, hangsúlyozta, hogy a perben csatolta az adós elfogadott hároméves üzleti tervét, valamint rámutatott a **Cs.**-féle szakértői vélemény megállapításaira, amelyek szerint a **R.B.** üzleti terv megfelelő alapja lett volna egy szerkezetátalakítási tervnek, ezen alapult az adós elfogadott három éves üzleti terve. Kiemelte, hogy egyik szakértő sem mondta ki, hogy az adós 2009., 2010. üzleti terveire nem volt hatással a gazdasági válság mélyülése, továbbá azt sem, hogy a korábbi üzleti terv a 2011. évi körülményváltozások mellett tartható volt, azt a Bizottság elfogadta volna. A kirendelt szakértő is megállapította véleményében, hogy 2010. évet követően a gazdasági válság mélyült, a vulkánkitörés, a fapados járatok elterjedése és az üzemanyagárak drasztikus emelkedése mélyítette egyúttal az adós válságát is, ami igazolja, hogy az eredeti szerkezetátalakítási terv és a hozzárendelt pénzügyi források 2010. év második felére már nem voltak megfelelőek az adós megmentéséhez, átalakításához. A **Cs.**-féle szakvélemény szerint az adós 2009-ben, 2010. első negyedében olyan súlyos állapotban volt, hogy közgazdaságilag állapota nem is volt értelmezhető, felszámolási helyzete az előző tulajdonos tagsága idejére esik.

- [35] Az ügyben eljáró bíróságok jogszabálysértően tették félre a kimentési okok értékelését, holott azok egy része köztudomású volt, illetve a kirendelt szakértői vélemény is nevesítette, ezáltal objektív gazdasági tényezőknek minősültek az alperes felelőssége vizsgálata során. Állította, hogy a 2010. évi üzleti terv átdolgozását 2011. évben a kerozinárak emelkedése, a gazdasági válság mélyülése, a fapados járatok elterjedése és a kiöregedett géppark, tehát együttes objektív gazdasági tényezők tették indokolttá. Ezek figyelmen kívül hagyásával az első- és másodfokú bíróság lényegében objektív felelősséget alkalmazott az alperessel szemben. Elmulasztották az okozati összefüggés vizsgálatát, valamint annak értékelését is, hogy az alperes kifejezett és töretlen célja volt az adós átmeneti megmentése. Az alperes az elsőfokú eljárásban csatolta az adós összes üzleti tervét, amellyel igazolta hozzáállását és elkötelezettségét a megmentési terv végrehajtásában. A jogerős ítélet jogszabálysértő jellege

lényegében abban áll, hogy nem veszi figyelembe, az alperes 2010. évben a felszámolási helyzetben levő céget tőkeemelés útján a megmentés szándékával vette át, amelynek sikertelensége, eredménytelensége nem minősíthető hátrányos üzletpolitikának. Az Európai Unió Bizottságának utóbb meghozott határozatából lett kiolvasható, hogy az átmeneti megmentési kísérlet akkor lett volna eredményes egyedül, amennyiben a privatizáció 2010-2011-ben sikerül, és a vevő tőkeemelést biztosít, amellyel az adós képes visszafizetni az állami támogatásokat, illetve adótartozását teljesíteni. Állította, hogy uralmi tagsága tekintetében hiányzik az a többlettényállási elem, hogy súlyosan felróható, szándékos, célzatos, illetve súlyosan gondatlan magatartása okozta volna az adós felszámolását, az alperes működése nélkül az adós nem került volna felszámolási eljárás alá. A 2010. évi hároméves üzleti terv szakmai megfelelése, illetve hogy megfelelő alapja volt a szerkezetátalakítási tervnek, csupán azt igazolja, hogy 2010. év elején még volt remény az adós megmentésére. Az alperes folyamatos intézkedései ellenére 2011. évre viszont kiderült, hogy a tervet az adós menedzsmentje nem képes megvalósítani, a gazdasági környezet romlásával új üzleti terv vált szükségessé. Az ügyben eljáró bíróságok a rendelkezésükre álló bizonyítékokat tévesen mérlegelték, az alperes által becsatolt bizonyítékokat jogellenesen mellőzték, a szakértői véleményekből egyes elemeket önkényesen emeltek ki, és elmaradt a bizonyítékok összességében történő vizsgálata is. A hátrányos üzletpolitika bizonyíthatóságát a bíróságok jogi véleményből vezették le. Sem tanú, sem szakértő nem állította a perben, hogy az adóst 2010. évtől meg lehetett volna menteni szerkezetátalakítási terv alapján.

- [36] Kifejtette, hogy a jogerős ítélet - az irányadó bírósági gyakorlattal szemben - a hátrányos üzletpolitika eredményeként minden kárért korlátlanul felelőssé tette, nemcsak a terhére írt üzletpolitikával a társaságnak okozott vagyonszűkültség mértékéig. Elmaradt az ügyben az adósnak okozott kár mértékének tisztázása (a szakértő a véleményadást erről nem vállalta), amely a felperesek bizonyítási kötelezettsége volt. Rámutatott, hogy a 2010. év utáni tőkeemelések, a vissza nem fizetett kölcsönök az alperesnél jelentenek kárt egyedül.
- [37] A jogerős ítélet a közösségi iránymutatás, az uniós aktusok, valamint az alperes jogi lehetőségeinek téves értelmezésével következtetett az adós megmentésének lehetőségére. Az alperes 2007. május 1-ig a csatlakozási szerződés értelmében fenntarthatott veszteséges vállalkozást, ami 2010 után jogi akadályba ütközött az EUMSZ 107., 108. cikkei szerint. Az ötoldallal megállapodással - amely megmentési célú támogatás nyújtásáról szólt - az alperes egyedül azért kényszerült átmeneti uralmi helyzetbe az adós működése során, mert szándéka volt a felszámolási helyzetben levő társaság megmentése. Az alperes szándéka átmeneti megmentésre irányult, mindaddig, amíg kidolgoznak egy szerkezetátalakítási vagy felszámolási tervet. Az alperesnek más más jogi lehetősége nem

volt. 2011-ben - a már bemutatott körülmények között - a megmentési terv sikertelensége látható volt, a tőkeemelés sértette az „először és utoljára elvet”, a szerkezetátalakítási program jóváhagyása, végrehajtása jogilag lehetetlen célra irányult. Utalt a közösségi iránymutatás 25.c) pontjára, valamint az EUMSZ 93. cikkén alapuló 659/1999/EK rendelet alapján arra is, hogy az ötoldalú megállapodás nem lépett hatályba a Bizottság elfogadása nélkül.

- [38] Álláspontja szerint ezért megállapítható, hogy nem volt kötelezettsége 2010. évben az adós megmentése, uralmi tagságára speciális, külön engedélyeztetés alá eső, feltételes és átmeneti módon került sor, amelyet célja szerint kell vizsgálni.
- [39] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban fenntartására irányult.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [40] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [41] A felperesek jelen ügyben - a kereset alapjául megjelölt jogcím, a konszernjogi felelősség tételes szabálya szerint [Cstv. 63. § (2) bekezdés] - a minősített többségű befolyással rendelkező tagnak a felszámolás keretében ki nem elégített hitelezői követelésekért fennálló korlátlan és teljes felelőssége tárgyában léptek fel, ahogy arra a felperesek egy része keresetlevelében, illetve további felperesek a keresetlevél hiánypótlási szakaszában hivatkoztak. A tag korlátlan és teljes felelősségének ítéleti megállapítására irányuló perben a Cstv. 63. § (2) bekezdésében meghatározott tárgyi, illetve személyi hatály miatt a felperesek az rPp. 51. § a) pontjának második fordulata értelmében egységes pertársaságot alkottak. A konszernjogi felelősségre alapított kereset tekintetében a keresetnek helyt adó ítélet törvényben meghatározott erga omnes hatályából következik, hogy az igényt közösen érvényesítő hitelezők pertársaságának típusa az rPp. 51. § a) pontjának második esetköre alá tartozik.
- [42] Megalapozottan hivatkozott a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet hibájára az rPp. 213. § (2) bekezdése alapján, mivel a felülvizsgálattal támadott határozattal nem került elbírálásra az ügyben valamennyi kereseti kérelem, a másodfokú bíróság ugyanis a CCXIV. rendű felperes tekintetében az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A Kúria ezért az ítélőtábla felülvizsgálattal támadott határozatát - az I-CCXIII. rendű, valamint a CCXV-CCLXXXVI. rendű felperesek keresetét érdemben elbíráló részében - részítéletnek tekintette és így bírálta felül.
- [43] Érdemben elődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni a felülvizsgálati eljárásban, hogy a jogerős ítélet a Cstv. 63. § (2) bekezdésének helyes értelmezésével állapította-e meg az alperes konszernjogi felelősségét, az alperes minősített többséget biztosító befolyása révén az adós felé érvényesített - az adós

felszámolásához vezető - tartósan hátrányos üzletpolitika miatt.

- [44] A Cstv.-nek - a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIIV. törvény (a továbbiakban: 1997. évi Gt.) hatálybalépésével egyidejű - 1998. évi módosításával illesztette a jogalkotó a törvénybe a 63. § (2) bekezdésében írt rendelkezést, amelynek tényállási elemeit a pertípussal kapcsolatban alakuló bírósági gyakorlat a következőkben ismertettek szerint értelmezte és munkálta ki (EBH2013. P.4., EBH2004. 1038., Kúria Gfv.IX.30.348/2009/4., Pfv.X.22.341/20003/8., Gfv.30.383/2016/8. számú ítéletei).
- [45] A konszernjogi felelősség-átvitel szabálya - amellyel a törvény áttörte a társasági jogban érvényesülő korlátozott tagi felelősséget - nem mögöttes helytállási alakzat, hanem önálló, sui generis deliktuális kárfelelősség, ahol az ellenőrzött társaság hitelezője és a minősített befolyást szerző tag között a károkozás ténye keletkeztet kötelmi jogviszonyt. A konszernjogi felelősséget mindig az ellenőrzött társaság nézőpontjából kell megítélni, megállapításához konjunktív elemek szükségesek, úgymint a tag legalább minősített többséget biztosító befolyása, az adós felé ennek révén érvényesített tartós és hátrányos üzletpolitika, szükséges továbbá az is, hogy mindennek következtében keletkezzen az uralt társaságnál a felszámoláshoz vezető veszteség és maradjanak kielégítetlen hitelezői követelések a felszámolási eljárásban. A tartósan hátrányos üzletpolitika folyamatos stratégiai irányító tevékenység - akár tevőleges magatartás, akár megfelelő intézkedések elmulasztása -, amely ellentétes az ellenőrzött társaság érdekeivel, működése gazdaságos és ésszerű folytatásának, illetve fenntartásának elvével. A tartós hátrányokozás szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartás kell legyen, amellyel okozati összefüggésben keletkezik az ellenőrzött társaság felszámolásához vezető közvetlen vagy közvetett vagyonszökkenés, az uralkodó tagnál - avagy a konszernen belül máshol - pedig előny.
- [46] Az irányadó bírósági gyakorlat szerint kizárja a konszernjogi felelősség megállapítását, ha a felszámoláshoz vezető veszteség objektív gazdasági folyamatokra - és nem a tag befolyásoló magatartására - vezethető vissza. Nem alapozza meg a tag felelősségét önmagában az adós veszteséges gazdálkodása, sem hibás üzleti döntés, továbbá az adós gazdasági helyzetének javítására irányuló üzletpolitika sikertelensége, illetve önmagában az sem, ha a tag nem gondoskodik az ellenőrzött társaság hiányzó tőkéjének pótlásáról.
- [47] Az ügyben eljáró bíróságok az előzőekben bemutatott zsinórmértéket és felelősségi mércét tévesen értékelték, a Cstv. 63. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezést lényegében mögöttes helytállási szabályként értelmezték, és így minősítették az alperes tevékenységét - álláspontjuk szerint nem megfelelő tőkejuttatásait (tőkeemelés, kölcsön), valamint az adós hosszú távú nyereséges gazdálkodását biztosító üzleti, stratégiai (szerkezetátalakító) terv hiányát - a konszernjogi felelősséget megalapozó tartósan

hátrányos üzletpolitikának. Itt jegyzi meg a Kúria, hogy az elsőfokú ítélet ugyan öt magatartáscsoportra osztotta az értékelt alperesi eljárást, de azok - közös, a felelősség alapjául értékelt jellemzőjükre is tekintettel - egymással átfedésben, illetve összefüggésben álltak, amelyekről a másodfokú ítélet egységesen foglalt állást.

[48] A jogerős ítéletnek az alperes konszernjogi felelősségére vonatkozó téves álláspontja alapvetően a bizonyítási eljárás hibájából, a szakkérdésen kívül adott szakértői megállapítások elfogadásából, illetve a szakkérdések körébe tartozó egyes megállapítások jelentőségének mellőzéséből következett. Az elsőfokú bíróság jogkérdésben kérte a kirendelt szakértő állásfoglalását, amikor feladatául tette a gazdálkodó szervezet tulajdonosának üzletpolitikája, valamint a tartósan hátrányos üzletpolitika (tartósság, döntéstípus, tárgykör, hátrány) általános meghatározását, az ügyre vetítve pedig az alperes tulajdonosi jog-, illetve kötelezettséggyakorlásának minősítését a piaci szereplőtől elvárható gondosság mércéjén keresztül. Tévedtek az ügyben eljáró bíróságok, amikor a perben kirendelt **T. Gy.** szakértő így elkészített véleményét abban a részében is elfogadták ítélezésük alapjául, amely nem a perben releváns szakkérdésben került előterjesztésre (rPp. 177. §), hanem a bíróság feladatába tartozó tartósan hátrányos üzletpolitika fogalmi jegyeinek meghatározására vonatkozott (ide sorolta a szakértő a szokásos üzleti kockázatot meghaladó, továbbá a szokásos üzleti logikától eltérő hibás üzleti döntéseket is; megállapította továbbá, hogy a stratégiaalkotás hiánya is tartósan hátrányos üzletpolitikának minősül, mivel átmenetileg veszteséges gazdálkodó szervezetnek is tudnia kell, hogy mit és hogyan fog cselekedni a nyereséges pálya eléréséhez), ezen kívül pedig az alperes, illetve az adós vezetősége egyes cselekedetei (stratégiai terv késedelmes tárgyalása) jogi minősítését is a szakértő végezte el az elvárható gondosság mércéjén keresztül. Azok a szakértői megállapítások pedig, amelyek a hosszú távú stratégiai szemléletnek megfelelő **R.B.**-tervről elmaradt döntésre, az átgondolt értékesítési stratégia hiányára vonatkoztak, alapvetően okirati bizonyítást igényeltek, azonban - a későbbiekben kifejtettek szerint - ellentétben álltak a becsatolt okiratokkal. Mindezek együttesen vezettek a Cstv. 63. § (2) bekezdése mellett a bizonyítékok értékelésére vonatkozó szabály, az rPp. 206. § (1) bekezdésének megsértésére.

[49] Rögzíti a Kúria, hogy az adós gazdálkodására vonatkozó adatok, illetve a beszerzett könyvszakértői vélemény szerint az adós tartósan veszteséges - 2006-tól jellemző, tendenciaszerűn romló - gazdálkodásának alapvető oka abban állt, hogy működési bevételeit a felmerülő kiadások rendre és jelentősen meghaladták. A beszerzett szakértői vélemény ebben a részében egyértelmű - szakkérdésbe tartozó - megállapítása az, hogy az adós veszteséges gazdálkodását nem a rossz finanszírozási szerkezet okozta, mivel már üzemi szinten, azaz az üzemi, üzleti tevékenység eredményeként, a

kamatkiadások elszámolása előtt jelentős veszteségeket halmozott fel, amelyek évről-évre rontották a saját tőke alakulását is. A szakvélemény szerint a felszámolást megelőző öt évben az adós pénzügyi helyzete, gazdálkodási mutatói, likviditása, jövedelmezősége, tőkehelyzete, árbevétele folyamatosan romlott. A vagyoni helyzet romlására ható - tehát a felszámoláshoz vezető - tényezőket a szakértő a következő felsorolás szerint adta meg: a 2001. szeptember 11-i terrortámadás elhúzódó hatása, a 2008-ban kezdődő bank-, majd gazdasági válság (egészen a felszámolásig), a 2010. áprilisi izlandi vulkánkitörés hamufelhője (járattörések), a fapados légitársaságok megjelenése, üzemanyagár-változás (2008. árfolyamcsúcs, 2011. áprilisig növekvő), EUR/HUF árfolyamváltozás, alulfinanszírozottság, a Wizzair megjelenése és térnyerése, az adós tulajdonosának és menedzsmentjének döntései. A szakértő az alperes egyes cselekedeteivel kapcsolatban - ide sorolta a stratégiai tervezés hiányát, a tényleges (privatizációs) értékesítés elmaradását, a sokszoros „visszaprivatizációs” árat, a részleges értékesítést, a tiltott állami támogatásokat, a **R.B.** stratégiai javaslatról elmaradt döntést - pusztán arra következtetett, hogy az adós veszteséges gazdálkodását okozó, külső tényezőkön felül közrehatottak az adós felszámolásához vezető folyamatban, de hatásuk kizárólagosságát nem állította, mértékét százalékos formában sem tartotta megadhatónak.

[50] Megalapozottan hivatkozott a felülvizsgálati kérelem az elsőfokú eljárásban csatolt okiratok tartalma alapján arra, hogy az adós nem működött a kritikus időszakban üzleti, illetve stratégiai tervezés nélkül. A **R.B.** tanácsadó cég a 2010. február 23-i prezentációt követően - amely az adós pénzügyi helyzetének elemzésével három lehetséges megoldást vázolt fel a jövőre nézve - elkészítette az adós stratégiai tervét, amelyen az adós hároméves - 2010-2012. évekre vonatkozó, a 2010. május 28-i közgyűlésen elfogadott - stratégiai üzleti terve alapult. A 2010-2012. évekre szóló stratégiai üzleti terv az adós piaci stratégiájának kidolgozásán túl tartalmazott - a tulajdonában álló leányvállalatokra is kiterjedő - költségcsökkentési intézkedéseket (48,8 millió euró), a nyereségessé válás érdekében finanszírozási, pénzügyi tervet, ugyanakkor jelentős forrásigénnyel (110, 96, illetve 77,8 millió euró tőkejuttatással) számolt ahhoz, hogy 2010-re -46,6 millió euró (13 milliárd forint), 2011. évre -34,4 millió euró (9,6 milliárd forint), végül 2012. évre pozitív mérleg szerinti eredmény legyen elérhető. Az üzleti terv a külső tényezők közül az üzemanyagár és a releváns devizaárfolyamok várható változását figyelembe vette, jelezte azonban, hogy más külső kockázat (pl.: vulkáni hamu) hatásának ismertté válásával az adatait aktualizálni kell.

[51] Az adós a 2010. üzleti évet - a 2011. május 27-én elfogadott beszámoló adatai szerint - -24.562e Ft mérleg szerinti eredménnyel (veszteséggel), konszolidált beszámolója szerint -24.514e Ft veszteséggel zárta, azaz 2010. évi teljesítménye nagymértékben elmaradt a korábban elfogadott stratégiai tervhez képest. Mindez

önmagában is felvetette - a külső gazdasági körülmények kedvezőtlen hatása mellett - a középtávú stratégiai terv átdolgozását a következő évekre (2011-2013.), amelyhez igazodóan kellett kidolgozni, a középtávú terv megfelelő lebontásaként a 2011. évi üzleti tervet is. Az MNV Zrt. igazgatósága 66/2011. (III.07.) IG határozata alapján kezdeményezte az adós 2011. március 11-i közgyűlésén, hogy az adós 2011. május 31-ig aktualizálja 2011-2013. évekre a stratégiai (tehát a hároméves) tervét, a nullszaldós tevékenységet 2012-ben, a nyereséges működést középtávon elérve. Indítványozta egyúttal a 2011. évi üzleti terv átdolgozását is, amelynek indokául a bizonytalan makrogazdasági hatásokra, a piaci környezetre, illetve a közel-keleti politikai válság következményeként az üzemanyagár változására hivatkozott. Tartalmazta a határozat ezen felül, hogy az adós igazgatósága részéről szükséges a bér- és keresetgazdálkodás felülvizsgálata, a megfelelő intézkedések megtétele az állam 2011. évi bértömegszabályozási irányelve, valamint az adós 2010-2012. évre vonatkozó stratégiai terve, az abban írt személyi jellegű kiadáscsökkentés teljesítése érdekében. Az alperes tulajdonosi elvárásai között utalt a döntés - egyebek mellett - a szerkezetátalakítás keretében megkezdett szigorú költséggazdálkodás folytatására az adósnál. Az adós 2011. március 25-i közgyűlése kellő indok megjelölésével döntött arról, hogy nem fogadja el az adós átdolgozott 2011. évi üzleti tervét, ugyanis azt nem alapozta meg a társaság stratégiai terve (4. számú határozat). Az adós 2011. május 25-én összeállított - 2011-2013. évekre szóló - üzleti terve ezt követően 2011-re 23 milliárd Ft, 2012-re 17,1 milliárd Ft, 2013-ra további 7 milliárd Ft tőkeemelés szükségességét jelezte, a negatív saját tőke és a mindhárom évben negatív mérleg szerinti eredmény korrekciója érdekében. A stratégiai tervet az adós igazgatósága azzal fogadta el 2011. május 25-én, hogy annak felülvizsgálata indokolt az új vezetés részéről. Az MNV Zrt. igazgatóságának a 312/2011. (VI.15.) IG sz. határozata bemutatta az Európai Unió Bizottsága előtt folyó eljárások állását, valamint a stratégiai terv alakulását (2010. évi teljesítmény elmaradása, észak-afrikai válság elhúzódása miatt kerozinárak emelkedése, többletköltségek, finanszírozási igény), a középtávú terv felülvizsgálatának igényét, az ennek függvényében elfogadható 2011. üzleti tervet.

[52] Megállapította a Kúria, hogy az alperes a rendszeres tőkejuttatásokon (tőkeemelés, kölcsön) túl az üzleti modell kialakítása során sem hagyta magára az adóst. Tulajdonosként az alperes az adós likviditásának biztosításán túl, nyereséges gazdálkodásának megteremtése érdekében is aktívan közreműködött, hatékony segítséget nyújtott, nemcsak külső szaktanácsadó bevonásával, hanem az elfogadott stratégiai terv indokolt és felelős átdolgozásának érvényesítésével.

[53] A jogerős ítélet azon megállapításaival kapcsolatban, amelyek arra vonatkoztak, hogy az alperes alkalmatlan és tiltott támogatást nyújtott az adósnak a soron kívüli visszafizetési kötelezettség

nagyfokú kockázatával, ugyanakkor nem állította meg a sodródását az uniós irányutatók követelményeit is kielégítő megmentési és szerkezetátalakítási tervvel, ami megalapozta tagi felelősségét, a Kúria elsődlegesen arra mutat rá, hogy az adós működtetése, működésének helyreállítása során az alperes kettős szerepben, ebből fakadóan kettős elvárás mellett kellett eljárjon: egyszerre volt az adós többségi befolyással bíró tagja, valamint az Európai Unió tagállama, ez utóbbi jogállásában pedig uniós normák kötelezték, egyben korlátozták tevékenységét az állami támogatások nyújtásában, hatékonyságában. A közösségi irányutatónak megfelelő szerkezetátalakítási terv elkészítésének szükségessége az alperes állami - állami támogatás nyújtására irányuló - szerepvállalásából fakadt, amelytől viszont nem volt függetleníthető a tagi fellépése.

[54] Hangsúlyozza a Kúria, hogy az alperest tagsági jogviszonyából, a konszernjogi felelősség szabályaiból következően nem terhelte az adós megmentésének, gazdálkodása nyereséggé tételének kötelezettsége. Az ügyben eljáró bíróságok ezzel ellentétes következtetését - az alábbiakban kifejtettek szerint - nem támasztotta alá a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokról szóló közösségi irányutató sem.

[55] A jogerős ítélet a szerkezetátalakítási terv elmaradását az alperes lényegében objektív jellegű mulasztásaként értékelte és vette figyelembe felelőssége alapjául, tévesen hagyva figyelmen kívül azt is, hogy az alperes átmenetinek jelzett - külső, piaci befektető bevonásáig tervezett - tulajdonszerzése és az ehhez igazodó intézkedései nem voltak sem öncélúak, sem indokolatlanok az állami támogatások uniós megítélése és engedélyezésének szabályrendszere tükrében. A megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatáshoz - amelyet az adós kritikus pénzügyi és vagyoni helyzete egyaránt megkívánt - a közösségi irányutató értelmében több feltételnek is meg kellett valósulnia: idetartozott egyebek mellett az „először és utoljára” elv, továbbá az adós saját vagyoni hozzájárulása a szerkezetátalakításhoz [közösségi irányutató 3.1.1. feltételek 25.e) pont; 3.2.2. engedélyezés feltételei 43. pont]. Piaci befektető hiányában - egyedül az alperes már bemutatott kettős jogállása és szerepvállalása mellett - nem teljesülhetett az állami támogatás fokmérőjeként alkalmazott magánbefektetői elv, de ezzel együtt az adós oldaláról megkívánt saját hozzájárulás igazolása sem.

[56] A közösségi irányutató értelmében a megmentési célú támogatás jellegénél fogva egyszeri, átmeneti és visszafordítható, elsődleges célja az, hogy addig segítsen felszínen tartani egy nehéz helyzetben levő vállalkozást, amíg egy szerkezetátalakítási vagy felszámolási terv kidolgozásra kerül. A megmentési célú támogatás az adós ideiglenes támogatásával, likviditása fenntartásával arra biztosít időt, hogy a nehézségekhez vezető körülmények elemzésével, orvoslásukra megfelelő terv - vagy szerkezetátalakítási, vagy felszámolási terv - készüljön (közösségi irányutató 2.2. fogalom meghatározás 15. pont, 3.3. rész). A megmentési és/vagy

szerkezetátalakítási támogatás nyújtásával összefüggésben, annak egyenes következményeként tehát nem követelte meg az iránymutatás sem az Európai Unió tagállamától - így az alperestől sem - a nehéz helyzetbe került vállalkozás megmentését, hosszú távú életképességét garantáló szerkezetátalakítással, szabályos és megfelelő szerkezetátalakítási terv készítésével. Az adós likviditásához nyújtott támogatással (megmentési célú támogatás) nyert időszak alatt a közösségi iránymutatás kifejezetten elismeri - elismerte a perbeli időszakban is - azt az alternatívát, hogy az adós gazdálkodásának, pénzügyi nehézségei okainak elemzésével, „jövője felmérésével” nem biztosítható a hosszú távú verseny- és életképessége szerkezetátalakítási tervvel, ezért felszámolása, kivonulása indokolt a gazdasági életből.

[57] Önmagában az uniós versenyjogi szabályozás tükrében jogellenes - versenytorzító jellege miatt tiltott - állami támogatás szintén nem alapozta meg az alperes konszernjogi felelősségét, amiatt sem, hogy utóbb a támogatásként értékelt intézkedésekkel elért előny visszafizetésének kötelezettsége felmerült. Megjegyzi a Kúria, hogy az Európai Unió Bizottsága arra figyelemmel is értékelte a 2012. január 9-i határozatában - egyéb körülmények és jogkövetkezmények mellett - a vizsgált állami intézkedések hatását, belső piaccal összeegyeztethetetlen jellegét, hogy az alperes vizsgált intézkedései az adós javára kivétel nélkül előnyt jelentettek, az alperes által biztosított likviditás volt az, amely az adósnak finanszírozási forrása volt, a szállítói hiteleken túl. A Bizottság határozata kitért egyúttal arra is, hogy az adós 2010. évi államosításakor nem volt reális esély a vállalkozás újbóli életképessé válására, egyetlen magánbefektető sem vállalt volna további pénzügyi terhet hasonló helyzetben. Tartalmazta továbbá a határozat, hogy az adós nemcsak a hosszú távú életképesség helyreállításának igazolása hiányában nem volt jogosult megmentési és szerkezetátalakítási támogatásra a vonatkozó iránymutatás értelmében, hanem azért sem, mert az egyes szerkezetátalakítási intézkedésekkel sérült az „először és utoljára” elv, illetve mivel az intézkedések nem korlátozódtak a szükséges minimumra, ezen kívül pedig az adós nem rendelkezett saját hozzájárulással sem.

[58] Az előzőekben kifejtettek egyúttal cáfolták annak az ítéleti megállapításnak a helyességét is, ami megfelelő stratégiai tervvel az adós talpraállításának elvi lehetőségére utalt 2010-ben. Más európai nemzeti légitársaságok esetére - megfelelő vizsgálati módszer és kellő összehasonlítási alap alkalmazása nélkül - tévesen utalt a másodfokú bíróság. Figyelmen kívül hagyta az ítélet e körben **Cs. Sz.** igazságügyi könyvszakértő véleményét, amelyet a **V.bank** felperesnek jelen per alperese és az MNV Zrt. ellen a Fővárosi Törvényszék előtt 32.G.40.722/2014. számon kezdeményezett perben, a bíróság kirendelésre készített. A szakértő a vizsgált három légitársaság (cseh, lengyel, máltai) esetével kapcsolatban - az egyes támogatási elemek, a társaságok speciális helyzete vizsgálatával, megfelelően levezetett szakértő módszerrel -

megállapította, hogy az adósétól különböző, döntő közös tényező volt e légitársaságok támogatásának jóváhagyásához, hogy csupán egyszeri támogatásra szorultak, amely után piaci versenyben, további segítség nélkül piaci alapon tovább tudtak működni.

- [59] Mindezekből - az előzőekben ismertetett bizonyítékokra is figyelemmel, amelyeket az ügyben eljáró bíróságok a már részletezettek szerint hiányosan, illetve tartalmuktól részben eltérően értékelték - az következik, hogy a veszteségesen működő adós társaságban átmeneti jelleggel tulajdont szerzett alperes az ellenőrzött társaság gazdálkodásának javítására irányuló intézkedéseket - a finanszírozás biztosításával, üzleti tervezéssel - megtette, az, hogy intézkedései, üzleti tervei, stratégiai döntései részben vagy egészben eredménytelennek bizonyultak, nem minősíthető tartósan hátrányos üzletpolitikának. Az adós veszteséges gazdálkodását nem az alperes befolyásoló magatartása és a megfelelő intézkedések elmulasztása idézte elő.
- [60] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó rPp. 213. § (2) bekezdése alapján részítéletnek tekintette, és az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet helybenhagyó, valamint a másodfokú perköltség viselésére vonatkozó részében hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletnek az I-CCXIII. rendű, illetve a CCXV-CCLXXXVI. rendű felperesek keresetének helyt adó, az alperest elsőfokú perköltségben marasztaló rendelkezését megváltoztatta és a keresetet ebben a körben elutasította.

Záró rész

- [61] Az eredményes felülvizsgálati kérelem alapján a pervesztes I-CCXIII. rendű, CCXV-CCLXXXVI. rendű felperesek egyetemlegesen kötelesek az alperes jogi képviselőjével felmerült munkadíjból álló perköltségének megfizetésére az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése, 82. § (1) bekezdése szerint. Viselni kötelesek továbbá az alperes illetékmentessége alapján le nem rótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1), (3) és (5) bekezdése alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban állapította meg. Az ügyvédi munkadíj az IM rendelet 4/A. § (1) bekezdése alapján az ÁFÁ-t tartalmazza.
- [62] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson bírálta el.

, 2018. október 9.

. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró

A kiadmány hitel  l: